



'DE BOLLENSECTOR IS HOLLANDS TROTS; DAT MOETEN WE MET Z'N ALLEN VEEL MEER UITDRAGEN'

Hester Maj is sinds mei dit jaar voorzitter van de KAVB. De eerste 100 dagen waren volgens haar 'behoorlijk hectisch' met onder meer protesten en rechtszaken tegen de lelieteelt. Maar daardoor laat ze zich allerminst afschrikken. „Dit is een prachtige sector met producten waar we trots op mogen zijn”, zegt ze. Bloembollen Koerier sprak met haar.

Bij uw aantreden in mei noemde u de bloembollenteelt 'de mooiste sector die er bestaat'. Staat u daar nog steeds achter na een zomer met meerdere protesten en rechtszaken tegen de lelieteelt?

„Jazeker! Er zit zoveel ondernemerschap en innovatiekracht in deze sector en we hebben een prachtig product in handen. Ik noem het daarom graag Hollands Trots. Die trots mogen we met z'n allen best wat meer uitdragen. Laat zien wat je doet en wees daar vooral enthousiast en positief over!”

Niet iedereen is enthousiast over de bollenteelt, zo is de afgelopen zomer gebleken...

„Een kleine, tamelijk 'vocale' groep mensen ziet de lelieteelt inderdaad niet zo zitten. Deze groep krijgt veel aandacht in de media, maar ze vertegenwoordigen maar een heel klein deel van onze bevolking. De grote meerderheid van de Nederlanders heeft een positief beeld van onze sector. Het is goed om deze verhoudingen nog maar eens te benadrukken. Dit wil trouwens niet zeggen dat we mogelijke zorgen over het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen niet serieus nemen. Zorgen kun je wegnemen door mensen eerlijk en oprecht te



informereren. Daar moeten we met z'n allen veel meer aandacht aan besteden. Dat begint door duidelijk te maken dat we alleen middelen toepassen die door onafhankelijke instanties zijn beoordeeld en wettelijk zijn toegestaan. Of anders gezegd: er zit een zeer gedegen, onafhankelijk fundament onder de toelating van elk middel waarbij de veiligheid voor de mens en risico's voor het milieu van alle kanten zijn bekeken en beoordeeld.”

LAATSTE 'TETJES' VLOT DE GROND UIT

Half augustus rooit Jeffrey van Steijn in de buurt van Hillegom een perceel narcissen. „Dit zijn zo'n beetje de laatste Tetjes (*Tête-à-Tête, red.*) die we rooien. Tot nu toe gaat het vlot, vooral omdat de bedden hier mooi schoon zijn”, zegt hij. Jeffrey - die samen met zijn vader Cor en oom Erik het loonbedrijf Van Steijn runt - ziet dat de bollen vrijwel allemaal een maatje kleiner zijn dan in andere jaren, maar dat de kwaliteit op meeste percelen wel goed is.

Hij verwacht dat de spanen en bollen met het mooie weer nog een kleine week op het land blijven liggen en dan geschept worden.

Actiegroepen lijken daar geen boodschap aan te hebben. Hoe gaan jullie als KAVB daarmee om? Gaat u ook met hen in gesprek?

„Ja, ik wil met iedereen in gesprek, ook als het moeilijk wordt. In al mijn vorige functies heb ik gezien dat het werkt. Contact houden is belangrijk, ook wanneer je het niet met elkaar eens bent. Voorwaarde is wel dat het gesprekken op basis van inhoud en feiten zijn. Met ongefundeerde beschuldigingen en loze kreten kan ik niks.”

Willen zij eigenlijk wel met u in gesprek?

„Ik heb voornamelijk geen contact gehad met actiegroepen, maar dat gaat wat mij betreft wel gebeuren. Ik heb nog nooit meegemaakt dat actiegroepen helemaal geen gesprek willen.”

'We moeten veel meer aan positieve communicatie gaan doen', lees verder op de achterpagina.

'BESTRIJDING TULPENGALMIJT WORDT EEN FLINKE UITDAGING'

Hoe pakken we de tulpengalmijt aan wanneer - na 2025 - Movento niet meer beschikbaar is? Het is een vraag die veel tulpentelers bezighoudt en zeker ook zorgen baart. „Het zal hoe dan ook niet zo gemakkelijk meer gaan als nu met Movento”, zo waarschuwt teeltspecialist Bert-Jan van der Horst van ProfytoDSD alvast. Bloembollen Koerier neemt met hem de mogelijke alternatieven door.



Bert-Jan van der Horst is teeltspecialist bloembollen bij ProfytoDSD.

Om te beginnen: hoe groot is het probleem tulpengalmijt in jullie werkgebied Flevoland?

„Eigenlijk is er op dit moment nog geen probleem, simpelweg omdat we nog steeds Movento kunnen inzetten. Telers die de afgelopen jaren stelselmatig twee keer 0,5 l/ha Movento na de bloei hebben toegepast, hebben er nooit last van gehad en kennen de plaag vaak niet eens. Dat geldt trouwens ook voor mezelf; ik zit nu 23 jaar in het vak, maar ben het al die tijd maar zelden tegengekomen.

Dit wil overigens niet zeggen dat tulpengalmijt helemaal niet voorkomt. In sommige teeltgebieden is er verminderde gevoeligheid geconstateerd tegen de werkzame stof spirotetramat. Daar zijn partijen gedetecteerd met behoorlijke galmijtproblemen. Voor zover wij weten speelt dit nog niet in ons werkgebied, maar dat kan op den duur bijna niet uitblijven. We zetten daarom alles op alles om verminderde gevoeligheid voor te blijven of dat proces op z'n minst te vertragen. Hopelijk kunnen we Movento daardoor tot het einde toe effectief houden.”

Bollenkweker Cipriaan de Jong (links) in Rutten 'oefent' dit seizoen al met de toepassing van Flipper Plus direct na het spoelen.

Een belangrijk pluspunt van Flipper Plus is dat het een middel van biologische oorsprong is. Daarmee hebben we in ieder geval een product in handen dat toekomstbestendig is. Een ander voordeel is dat het niet resistentiegevoelig is. Daardoor kan het breed en zonder veel restricties worden ingezet in de bollenteelt.

Anderzijds moet duidelijk zijn dat Flipper Plus niet dezelfde effectiviteit heeft als Movento. Flipper Plus is een contactmiddel, waardoor het essentieel is dat de tulpengalmijt wordt geraakt. En juist dat is erg lastig: het beestje verschuilt zich namelijk vaak diep in de bol. Uit proeven en praktijkervaringen komt naar voren dat je met Flipper Plus een significante bestrijding kunt behalen, maar geen 100%. Er zijn dus extra maatregelen nodig om dit percentage richting de 100 procent bestrijding te krijgen.”

Welke extra maatregelen zijn er naast de inzet van Flipper Plus mogelijk?

„Er worden op dit moment tal van middelen en technieken onderzocht, zoals de inzet van etherische oliën, knoflook-extract, zwavel en roofmijten. Voor allemaal geldt dat ze mogelijk een bijdrage kunnen leveren aan de bestrijding van tulpengalmijt, maar dat geen van allen dé oplossing zijn. In de praktijk zal dat waarschijnlijk betekenen dat we meerdere middelen en maatregelen moeten combineren. Dus: Flipper Plus met daarbovenop enkele van de hiervoor genoemde maatregelen. Hoe dit uit gaat pakken is op dit moment nog niet te zeggen, te meer er nog veel in onderzoek is. Hopelijk kruipen we hiermee richting de 100 procent bestrijding.”

Is er ook iets te halen in de cultivar/rassenkeuze?

„Er zijn wat verschillen in gevoeligheid voor tulpengalmijt, maar het is in de praktijk lastig om daar rekening mee te houden. Telers en ook broeiers willen een breed rassen-assortiment kunnen leveren; selectie op gevoeligheid voor tulpengalmijt past daar gewoon niet in. Bovendien kan in minder gevoelige soorten ook tulpengalmijt voorkomen; je haalt het probleem er dus niet mee weg.”

Dat klinkt allemaal behoorlijk zorgelijk en onzeker...

„Ja, dat is het ook. Zo makkelijk als het ging met Movento wordt het in ieder geval niet meer. Bovendien is het nog afwachten of er op tijd - dus voor 2026 - zicht is op een alternatief voor Movento. Zoals gezegd: van veel technieken en maatregelen weten we nog onvoldoende hoe en in welke mate ze werken tegen tulpengalmijt. En zodra we dat wél weten, moet het ook nog eens een toelating krijgen in de praktijk. De kans is groot dat we dan jaren verder zijn.

Al met al is er dus reden genoeg om nú aan de slag te gaan met Flipper Plus; het is namelijk het enige wapen waar we met zekerheid iets aan hebben.”

Tot slot: hoe kun je Flipper Plus het beste toepassen?

„Een goed effect krijg je met dompelbehandeling direct na de oogst, alleen doen de meeste telers dat niet (meer) vanwege de toenemende kans op zuur. Een alternatief is in-line schuimen, maar dat systeem is lang niet overal voorhanden.

Een andere mogelijkheid is Flipper Plus voorafgaand aan het pellen toe te passen, door een spuitdop of spuitboom boven de bollen te plaatsen (*Flipper Plus mag alleen worden toegepast in de bedekte teelt van tulpen, red.*).

Hoe dan ook zal Flipper Plus ergens tussen rooien en bewaring moeten worden toegepast. Bij de teelt in de vollegrond kan dat ergens na het spoelen gebeuren, bij de nettenteelt ergens voorafgaand aan het pellen. Belangrijk is dat de bollen goed vochtig worden gemaakt en dat een stabiele dosering van 1% wordt aangehouden.

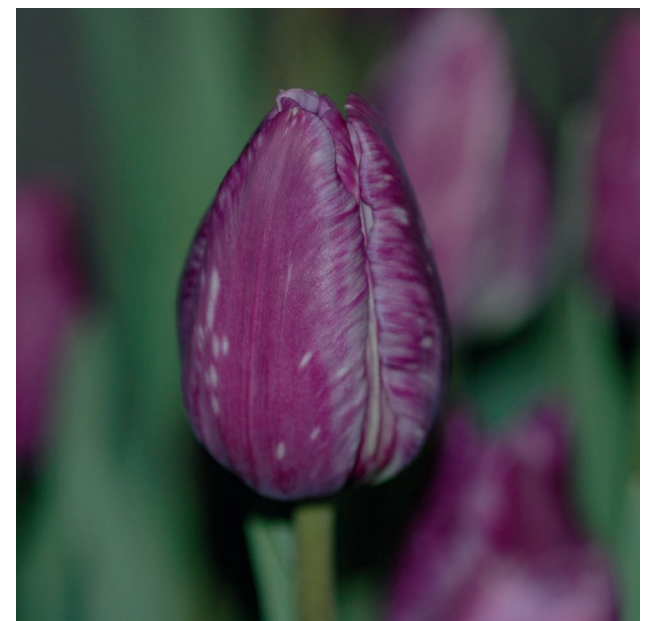
Al met al zullen we nog wel even aan het zoeken zijn naar de beste manier van toepassen. Juist daarom zeg ik het nog maar een keer: probeer op je eigen bedrijf uit te vinden waar in het verwerkingsproces de mogelijkheden liggen voor Flipper Plus en ga ermee oefenen, dan weet je straks hoe het moet.”



Schadebeeld op de bol: crêmegele of dofrode verkleuring op de witte bolrokken.

Na 2025 is Movento niet meer beschikbaar. Wat zijn dan de mogelijkheden om tulpengalmijt aan te pakken?

„Het enige middel dat we op dit moment - naast Movento - ter beschikking hebben is Flipper Plus. Daar zijn we nu ervaring mee aan het opdoen bij een aantal bedrijven in ons werkgebied. Flipper Plus is een biologisch contactmiddel en is daardoor in vrijwel niets te vergelijken met Movento. Juist daarom is het zo belangrijk om er nu al ervaring mee op te doen.



Schadebeeld tijdens de bloei: gele of geelwitte ovale streepjes en vlekjes, vaak in combinatie met bloemmisvorming.

Foto's: Cor Conijn, Roodbont

‘NU VOORSORTEREN OP TOEKOMST MET MINDER CHEMIE’

„Het pakket aan chemische middelen voor de bollenteelt zal de komende jaren flink gaan krimpen. Daarom móeten we nu aan de slag met alternatieven - óók als de resultaten daarvan minder helder en tastbaar zijn dan we gewend zijn.” Dat zegt Ron van Lierop van het gelijknamige bloembollenbedrijf in Anna Paulowna. Naast meer aandacht voor bodem en (groen)bemesting, heeft het bedrijf ook steeds meer oog voor de inzet van groene/biologische middelen. De belangrijkste vertegenwoordiger in dit segment is Serenade. Van Lierop past het sinds 2022 op proefschaal toe als grondbehandeling voor tulpen en in een aantal bijzondere bolgewassen. „In kleine soorten als *Ornithogalum* (*knikkende vogelmelk, red.*) zien we duidelijk dikkere en gezondere bollen en ook in tulpen hebben we er een goed gevoel bij. De komende jaren gaan we er dus zeker mee verder.”



„Het was een seizoen waarin vrijwel niets normaal is verlopen. We zijn nat begonnen en dat is zo gebleven, bijna tot aan de oogst toe”, zegt Ron van Lierop wanneer hij half juli terugblijkt op het afgelopen tulpenseizoen. Door de extreem natte herfst was het bedrijf pas een week voor Kerst klaar met planten, terwijl de bollen er normaal gesproken altijd begin december in zitten. Ook in het nieuwe jaar bleef het maar regenen, waardoor het lastig was om alle werk op het land uit te voeren. „Het was bijna alleen maar werken tussen de buien door”, zo weet Van Lierop nog goed.

75 millimeter op één dag

Een flinke domper was er eind mei, toen er op één dag meer dan 75 millimeter water viel met daarna ook nog eens een fikse hagelbui. „Dat heeft voor de nodige verstikking gezorgd en op meerdere percelen ook voor serieuze schade. Verder is het na de bloei gewoon te koud geweest en hebben we de zon veel te weinig gezien. Daardoor is het aantal leverbare bollen toch wel wat minder dan normaal.” Hoewel de opbrengst gemiddeld genomen wat tegenvalt, lijkt de kwaliteit van de bollen juist opvallend goed. „Dat is dan weer een pluspunt van het vochtige weer: de bollen

De kwaliteit is goed, maar de opbrengsten vallen dit seizoen wat tegen. „Er zijn gewoon te weinig twaalven”, aldus Van Lierop. Door de matige groei zit een deel van bollen nog in de oude huid.

hebben redelijk gestaag door kunnen groeien. Dat zien we ook aan de huid; die ziet er bovengemiddeld goed uit. Bovendien is de zuurdruk dit seizoen binnen de perken gebleven en ook de viruspercentages lijken lager uit te pakken dan afgelopen jaar. Dat is deels te danken aan het koele weer, waardoor we relatief lang hebben kunnen selecteren. De uitgangspositie voor komend jaar lijkt daardoor best gunstig”, aldus de bollenkweker.

Oogstzekerheid staat voorop

Wanneer de bestrijding van ziekten en plagen aan de orde komt, benadrukt Van Lierop dat oogstzekerheid te allen tijde voorop staat. „We dompelen daarom altijd met een compleet bad en doen daar - voor wat betreft de benodigde middelen - ook geen concessies aan. De start van de teelt moet gewoon goed zijn”, aldus de bollenkweker. Tegelijkertijd is het bedrijf ook bewust bezig om de teelt te ‘vergroenen’ en te verduurzamen. Dat vertaalt zich onder andere in meer aandacht voor de



Ron van Lierop heeft samen met zijn broer Peter en neven William en Arjan een bloembollenkwekerij (W. van Lierop & Zn. B.V.) in Anna Paulowna (N-H). Op een areaal van ca. 250 hectare worden lelies (100 ha), tulpen (60 ha), alliums (40 ha), narcissen (20 ha) en enkele tientallen bijzondere soorten geteeld (samen ca. 30 ha). Het bedrijf heeft 22 medewerkers in vaste dienst.

bodem en de (groen)bemesting. „De afgelopen jaren hebben we veel geëxperimenteerd met groenbemestermengsels en daar plukken we nu steeds meer de vruchten van. We merken met ploegen dat de structuur beter is geworden en we zien ook dat het bodemleven opleeft. Linksom of rechtsom komt dat de bollenteelt ten goede.”

Ook benoemt Van Lierop graag de deelname aan Fieldlab Bol, een project waarin dertien bollenkwekers en een aantal (teelt)specialisten samen onderzoeken hoe ze de teelt verder kunnen verduurzamen en minder afhankelijk kunnen worden van chemie. „Vooraf het uitwisselen van ervaringen en de openheid tussen de bedrijven vind ik erg waardevol. Welke vernieuwingen werken écht in de praktijk? En hoever kun of durf je te gaan met zo'n maatregel? Dat soort informatie is voor ons goud waard om verder te kunnen verduurzamen en alvast voor te sorteren op een toekomst met minder chemie.”

Serenade als grondbehandeling

Een ‘groene’ maatregel waar het bedrijf sinds 2022 mee werkt is een grondbehandeling met Serenade tijdens het planten. „Doel van deze toepassing is om de wortelontwikkeling van de bollen te stimuleren, waardoor het gewas beter voedings-elementen kan opnemen. Dit moet niet alleen zorgen voor een sterker en vitaler gewas, maar ook bijdragen aan de bestrijding van Fusarium”, zo legt Van Lierop uit. De bollenkweker geeft aan dat het voorsnog lastig is om ‘harde resultaten’ aan het biologische middel te koppelen. „Afgelopen jaar zagen we dat het calciumgehalte in de bol significant hoger lag bij toepassing van Serenade. Calcium maakt de bol sterker, dus dat kun je zeker als gunstig zien. Verder is het vooral een kwestie van zien, ervaren en vergelijken. In kleinere teelten zoals *ornithogalum* (*knikkende vogelmelk, red.*) zien we duidelijk dikkere en gezondere bollen bij gebruik van Serenade en ook in muscari merken we een duidelijk effect op Fusarium. Die resultaten zijn voor ons reden genoeg om er ook in tulpen mee door te gaan. Het gevoel bij Serenade is hoe dan ook goed”, zo besluit de bollenkweker.

‘INZET VAN VELUM PRIME IS ZIJN GELD ALTIJD WAARD’

„Het werkt tegen stengelaaltjes, het zorgt voor een vitaler, minder gevoelig gewas én het geeft een betere wortelontwikkeling. Velum Prime heeft hoe dan ook meerwaarde bij de bolbehandeling en mag in mijn ogen gewoon niet ontbreken.”

Crop Advisor Alex de Waard van Bayer somt in het kort de pluspunten van het middel Velum Prime op. Hoewel de toelating van het middel (met de werkzame stof fluopyram) gebaseerd is op de goede werking tegen stengelaaltjes, maken de genoemde effecten het middel extra interessant om mee te nemen bij de bolbehandeling. Ter illustratie laat De Waard foto's van een vitaliteitsproef zien waarbij naast een drietal (basis)ontsmettingsmiddelen ook deels Velum Prime is toegevoegd. Met Velum Prime zijn de veldjes zichtbaar groener en vitaler. De Crop Advisor benadrukt dat dit effect van het middel al heel lang bekend is en ook elk seizoen weer optreedt. „Daardoor kunnen we ook met een behoorlijke zekerheid stellen dat Velum Prime zijn geld altijd waard is.”

Uitgevoerde behandelingen:

Afgestorven veldjes: Captan, Securo, Rudis

De groene veldjes: Captan, Securo, Rudis & 0.09% Velum Prime

Er zijn geen fungicidebespuitingen uitgevoerd in deze proef

VITALERE GEWASSEN MET VELUM PRIME





„Ik wil met iedereen in gesprek, ook als het moeilijk wordt. In al mijn vorige functies heb ik gezien dat het werkt. Contact houden is belangrijk, ook wanneer je het niet met elkaar eens bent.”

Hester Maij, voorzitter KAVB



„Telers die de afgelopen jaren stelselmatig twee keer 0,5 l/ha Movento na de bloei hebben toegepast, hebben nooit last van gehad van tulpengalmijt en kennen de plaag vaak niet eens.”

Bert-Jan van der Horst, teeltspecialist bloembollen bij ProfytoDSD.



„Het pakket aan chemische middelen zal de komende jaren flink gaan krimpen. Daarom móeten we nu aan de slag met alternatieven - óók als de resultaten daarvan minder helder en tastbaar zijn dan we gewend zijn.”

Ron van Lierop, bloembollenkweker in Anna Paulowna (N-H.).

COLOFON

Concept en realisatie:

- Bayer CropScience SA-NV

Vormgeving en opmaak:

- StudioCR

Fotografie:

- Bayer CropScience SA-NV

Drukwerk:

- HH Global

Dit is een uitgave van:
Bayer CropScience SA-NV
Siriusdreef 36
PO Box 88
NL-2132 WT Hoofddorp
www.agro.bayer.nl

Onze gebruiksaanwijzingen, zowel mondeling als schriftelijk verstrekt, berusten op uitgebreide proefnemingen. Wij adviseren naar beste weten volgens kennis van zaken van dit ogenblik, echter zonder daarvoor aansprakelijkheid op ons te nemen, omdat opslag/bewaring en toepassing zich aan onze controle onttrekken. Beschrijvingen van een product, resp. gegevens over de eigenschappen daarvan betekenen niet, dat verantwoordelijkheid wordt gedragen bij eventuele schade.

Gebruik gewasbeschermingsmiddelen veilig. Lees vóór gebruik eerst het etiket en de productinformatie.

Bayer CropScience aanvaardt geen enkele verantwoordelijkheid over gepubliceerde uitspraken en/of meningen. Niets uit deze uitgave mag worden vervoelvoudigd of openbaar worden gemaakt, op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van Bayer Crop Science SA-NV.



TERUG IN DE TIJD

Haarlem, augustus 1931: 'Aan de Coop. 'De Haarlemse Groenten en Bloembollenhandelveiling' aan de Kleine Houtweg werd heden de eerste veiling gehouden voor hyacintebollen.'

Nationaal Archief/Collectie Spaarnestad/
fotograaf onbekend



VERVOLG VAN VOORPAGINA

Hester Maij, voorzitter KAVB:

‘WE MOETEN VEEL MEER AAN POSITIEVE COMMUNICATIE GAAN DOEN’

Aan rechtszaken tegen middelgebruik in de lelieteelt lijkt voorsnog geen einde te komen. Welke rol heeft de KAVB hierin?

„We proberen als KAVB maximaal steun te verlenen aan onze leden. Daarvoor hebben we onder meer een team van experts geformeerd, die de teler en zijn advocaat bij kunnen staan met specifieke kennis over gewasbescherming binnen de bollensector. Omdat er inmiddels drie zaken zijn voorgekomen, proberen we alle beschikbare informatie te bundelen en te delen, zodat we bij eventuele volgende zaken nog beter voorbereid zijn.

Verder zijn we samen met LTO bezig met de voorbereidingen voor een mogelijke bodemprocedure rondom het voorzorgsbeginsel. Dit principe - ‘bij twijfel, niet doen’ - wordt vaak aangehaald door de tegenpartij. Nu wordt telkens de eindgebruiker, ofwel de teler, hierop aangesproken. In onze ogen zou dat de overheid, dan wel het CTGB moeten zijn. Zij zijn immers degene die beslissen over de toelating van middelen.”

De KAVB wil dat het middelengebruik in lelies binnen vijf jaar gelijk is aan dat van de akkerbouwgewassen. Wat betekent dat concreet voor telers?

„Ik zit nog niet genoeg in de technische materie om dat goed te kunnen duiden, maar onze telers binnen de productgroep Lelie hebben samen met ons deze ambitie geformuleerd en daar plannen voor gemaakt die we de komende maanden gaan uitrollen. Feit is dat we een stevige opgave hebben om de sector te verduurzamen en ik zie dat heel veel partijen binnen de sector daar hard aan werken.”

Er lopen diverse projecten om de bollenteelt te verduurzamen, zoals Duurzame bollenteelt Drenthe, fieldlabs, ROL en regiocertificering Bollenstreek. In hoeverre worden de resultaten daarvan opgepakt door de praktijk?

„Dat heb ik eerlijk gezegd niet precies in beeld. Juist daarom heb ik onlangs voorgesteld om een digitaal platform te maken waar alle informatie hieromtrent samenkomt. Op die manier kan ieder bollenkweker kennisnemen van nieuwe projecten, technische innovaties en de resultaten die daarbij zijn behaald. Ook voorkom je zo versnippering van initiatieven waarvan de resultaten vaak in kleinere kring blijven hangen. Ik geloof in het zo breed mogelijk delen van informatie. Met zo'n platform kan elke ondernemer zich breed oriënteren op de mogelijkheden voor verduurzaming en kan hij daar zelf uithalen welke techniek, methode of werkwijze het beste bij zijn bedrijf past. Dus: geen dwingende maatregelen, maar keuzevrijheid.”

Hoe maak je die verduurzaming beter zichtbaar en ook duidelijk voor de buitenwacht?

„Door er veel meer over te communiceren dan we nu doen. Laat als teler zien wat je doet op dit vlak, bijvoorbeeld door informatieborden in het veld te plaatsen of via een open dag op je bedrijf. Of zoals de Bollenjongens doen op YouTube. Vaak komt daar vanzelf een extra positieve spin-off onder vandaan, bijvoorbeeld in kranten of andere media. Zichtbaar zijn en met een open vizier mensen tegemoet treden heeft altijd zin, zo weet ik uit mijn vorige functies. Dus: wees trots op je bedrijf en draag dit ook ten volle uit. Dat werkt altijd.”



Hester Maij: „Een grote meerderheid van de Nederlanders heeft een positief beeld van onze sector. Laten we daar we met z'n allen eens wat trotser op zijn.”

En de KAVB; wat mogen telers daarvan verwachten op dit vlak?

„Ook wij moeten veel meer aan positieve communicatie gaan doen. Het is toch bizar dat een aantal kleine, activistische groepen zoveel invloed hebben op het beeld van onze mooie sector? We moeten ons daardoor niet in de hoek laten drukken en veel meer onze eigen agenda bepalen. Nogmaals: het overgrote deel van de Nederlanders heeft een positief beeld van onze sector. Laten we daar met z'n allen trots op zijn.”